

בחוך, שהרי מקום הקרבתם של קרבנות אלה בפנים הוא בשילה, ועל אף שפסולים עתה, מוזהר עליהם בלאו של "לאו תעשון" הואיל וראויים הם לאחר זמן בשילה. ומכאן למד שגם כל השוחט קרבן מחוסר זמן בחוך, עובר בלאו זה⁽⁸¹⁾.

ומקשינן: **אמר רבי ירמיה לרבי זירא: אי הכי שקרבנות חובה בגלגל נקראים מחוסר זמן ועוברים עליהם בלאו של "לא תעשון"**, קיד-ב נמצא לכאורה שכל המקריב קרבן מחוסר זמן ואפילו הקריבו בפנים **מילקי נמי לילקי בלאו זה**, שהרי לאו ד"לא תעשון" נאמר בגלגל אף בבמת ציבור שהיתה שם באהל מועד ואהל מועד "פנים" הוא, ונלמד מכאן אזהרה לכל המקריב מחוסר זמן בפנים.

אלמה אמר רבי זירא: שאינו לוקה במחוסר זמן בפנים **כי הכתוב נתקו לפסול מחוסר זמן משאר כל הפסולין שעוברין בהקרבתם בלאו של "לא ירצה"** הנאמר בקרבנות בעלי

רק **"ישרות"**, תקריבו שם, דהיינו קרבנות נדר ונדבה, שאינם חובה עליו אלא הם קרבנות ש"ישרו" בעיניו להתנדב. אבל קרבנות **חובות**, לא תקריבו כלל היחידים, אף בבמת צבור.

ובהמשך הפסוק נאמר "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה", שהיא שילה, שנחו אז מכבוש וחלוק, דהיינו לא תקריבו החובות בזמן הכיבוש [כשהמשכן נמצא בגלגל] עד שתבואו לשילה שאז תהיו מותרים להקריב קרבנות חובותיכם.

ונמצא, כי כל קרבן חובה שהיה ליחיד בימי **גלגל**, **לגבי ימי שילה**, מחוסר זמן הוא. כי בזמן הגלגל אין יכול להקריבם בשום מקום אלא לאחר זמן כשיבואו לשילה. **וקאמר להו משה**, "לא תעשון" אותם בגלגל. ומכאן למד רבי שמעון שהשוחט בחוך קרבן שאינו ראוי עתה וראוי הוא לאחר זמן עובר בלאו, שהרי השוחט בגלגל קרבנות חובה, נחשב כשוחט

בפני עצמו לשוחט מחוסר זמן בחוך, אלא שמלמד כי גם מחוסר זמן הוא בכלל האיטור של שחוטי חוך, ולא התמעט אלא מחיוב כרת ונמצא שהלאו הוא "לא יובחו" ככל שחוטי חוך.

ובכך מתיישבת קושיית הגרעק"א על פיה"מ להרמב"ם [הובא במשנה] שחכמים פטרו מלאו משום שהוא אזהרה לכרת, ותמה שהרי כרת אינו צריך אזהרה, אך לכוונת הרמב"ם שהלאו לא נאמר בשחוטי חוך במפורש אלא נלמד בהיקש מהעלאה, וצריך גילוי מלא תעשון, וכיון שאין כרת אין לאו, עיש"ה.

אכן בפשטות כוונת ריש לקיש ללאו של "לא תעשון", שהרי איטור הקרבה בחוך הוא רק משום שאינו מביאו למשכן. אך כשבמות

ביארו שאילו שנינו שרבי שמעון מחייב בתורין ובעלי מומין הוה אמינא דהיינו משום שהפסול תלוי בגופן, ודנים כאילו היה המום עובר מיד והתורין גדילין מיד והיו ראויין, אך באותו ואת בנו שאינו ראוי בכל אותו היום שנשחט הראשון, ולא מועיל לו שום תיקון בגופו, יודה רבי שמעון שפטור. [כך מבואר בגליון, וראה הג' קרני ראם].

81. רבינו גרשום בחולין [פא, א] כתב שרבי שמעון מחייב בקרבן פסול הראוי לבא אחר זמן משום "ולא יובחו עוד את זבחייהם", ולכאורה אין לכך כל מקור בסוגיין שלמדו כי רבי שמעון מחייב מ"לא תעשון" או מפס' דלהלן. ומסתבר שנקט כי "לא תעשון" אינו לאו

רבי נחמן בר יצחק אמר: רבי שמעון מודה שאינו לוקה על הקרבת מחוסר זמן בפנים, כי אף על פי שהלאו "לא תעשון" נאמר בגלגל גם על המקריב בפנים בכמת ציבור, אי ללמוד ממנו לכל המקריב מחוסר זמן בפנים, כי רק פנים דגלגל לגבי שילה כחוץ דמיו! משום שהבמה בגלגל לא היתה מקום כשר להקרבת קרבנות חובה דיחיד⁽⁸³⁾, ואינו דומה לשאר מחוסר זמן שהפסול בקרבן, אך המקום בפנים כשר ולא שייך הלאו של "לא תעשון", אלא רק במחוסר זמן ששחט בחוץ, ולא מצינו לאו למחוסר זמן בפנים⁽⁸⁴⁾.

רבה אמר: טעמא דרבי שמעון שהשוחט בחוץ קרבן שעתה הוא פסול עובר בלאו הואיל וכשר הוא לאחר זמן הוא כדתניא: רבי שמעון אומר: מניין לזובח פסח בכמת יחיד בשעת איפור הכמות במדבר או בימי שילה או בזמן בית המקדש שהוא בלא תעשה, תלמוד לומר "לא תוכל לזבוח את

מומין ונתרבו ממנו כל הפסולין, וניתק הכתוב את הלאו של מחוסר זמן לעשה יתירא שנכתב במחוסר זמן של קרבן שלא היה שבעת ימים תחת אמו, כדי ללמד על מחוסר זמן שאינו בכלל כל הפסולין ואין בו לאו של "לא ירצה" אלא רק עשה זה. אולם לדברי ריש לקיש עדיין צריך מחוסר זמן ללקות מצד הלאו של "לא תעשון" המלמד על מחוסר זמן בפנים?

ומתריצין: דלמא הני מילי שאמר רבי זירא שמחוסר זמן אינו לוקה — לרבנן שנחלקו על רבי שמעון במשנתנו ואין דורשין "לא תעשון" למחוסר זמן בחוץ, [ודעתם שלא זו נאמר רק על הקרבת חובות בגלגל]⁽⁸²⁾, אבל לרבי שמעון שמחייב במחוסר זמן מלקות משום "לא תעשון" הכי נמי שהמקריב קרבן מחוסר זמן בפנים עובר ולוקה על לאו זה!

הבמה גדולה בגלגל מפני מקומה שהרי המקום לא נבחר, אלא רק מפני שהיא בנויה לקרבנות ציבור, ועדיין היא נחשבת כחוץ לגבי שילה ואי אפשר ללמוד ממנה לאסור מחוץ בפנים. וראה תוס' נזיר [יד, א] ומאירי לעיל קח ע"ב שגם במזבח נחשבה רק במה גדולה, וצ"ע.

ויתכן שנחלקו אם שייך חיוב חוץ בשעה שאין מקום להקריב בפנים, כי גם באותו זמן נחשב ראוי לפתח אהל מועד, או כיון שבאותה שעה לא מנו הבאתו לפני אינו חייב עליו משום העלאה בחוץ.

84. לפי פירש"י בתירוח הראשון אמרו שגלגל נחשב פנים ולפיכך חייבים בו משום מחוסר זמן, ורב נחמן בר יצחק אמר כי כיון שהגלגל נחשב חוץ אין בו משום מחוסר זמן, ומשמע כי בפנים

מותרות ואינו חייב להביאו בפנים לא שייך איסורי חוץ אלא רק "לא תעשון".

82. כך פירש השפת אמת, אך החזו"א [קמא מא, ט] נקט שרבנן סברו ש"לא תעשון" אינו לאו, אלא דין שחובות פסולין בכמה קטנה.

83. בביאור המחלוקת בדעת רבי שמעון, אם לוקה על מחוסר זמן בחוץ, יתכן שנחלקו אם ההקרבה בכמה גדולה בגלגל נחשבה כהקרבת פנים במשכן, ואין בה צורך להיתר במות, [וכמבואר ברש"י סוטה טו ע"ב ד"ה איסי] ולפיכך נקטה הגמרא שאפשר ללמוד מהגלגל שיש לאו בהקרבת מחוסר זמן בפנים.

אך רב נחמן בר יצחק סבר שגם בכמה גדולה בגלגל הוצרכה להיתר במות, כי אין מעלת

הפסח באחד שעריך" דהיינו בבמה שהיא בכל מקום.

יכול אף בשעת היתר הבמות כן שעובר בלא תעשה אם הקריב את הפסח בבמת יחיד? תלמוד לומר "באחד שעריך". לא אמרתי לך אלא בשעה שכל ישראל נכנסין בשער אחד. דהיינו, בשעת איסור הבמות שאין מקריבין אלא במקום אחד.

והוינן בה: אימת עבר בלא תעשה זה שזוכה הפסח בבמת יחיד אי נימא אחר חצות של ארבעה עשר בניסן דהיינו, בזמן

הקרבנו כרת נמי נחייב? שהרי שחט בחוץ קרבן הכשר בפנים אלא לאו ששחט הפסח קודם חצות שעדיין לא הגיע זמן הקרבנו הלכך אין בו כרת שהרי אינו ראוי לפנים, ומכל מקום עובר בלאו⁽⁸⁵⁾ הואיל וראוי הוא ליקרב אחר חצות, ומכאן למד רבי שמעון שגם במחוסר זמן ששחטו בחוץ עובר בלאו⁽⁸⁶⁾.

ודחינן: לא, לעולם כברייאתא מדובר בשחטו לאחר חצות ובכל זאת אינו חייב כרת כי בשעת היתר הבמות קאי דהיינו, בגלגל או בנוב וגבעון שהותרו הבמות לכל יחיד

מקום שבגלגל עדיין אי אפשר להקריבו בפנים חייב לאו על הקרבנו, ואין זה מדיני מחוסר זמן ולא מדין שחוט חוץ דעלמא אלא לאו בפני עצמו, ולכן אפשר ק"ו מכך שאפילו בפנים נחשב מחוסר מקום. [ומה שדנה הגמרא ללמוד מכך על מחוסר זמן בפנים, הוא משום שגלגל בפנים הוא רק מחוסר זמן להחשב מקום ובכ"ז פוסל].

וראה חזו"א [קמא מא, ט] שנקט כי התירוץ הראשון סבר שהלאו משום מחוסר זמן, ואילו רב נחמן בר יצחק סבר שהלאו משום חוץ, עי"ש ביאורו.

85. החזו"א [שם] כתב שאוקימתא זו אינה מתאימה עם דברי ריש לקיש שרבי שמעון מחייב על מחוסר זמן בחוץ משום לאו של "לא תעשו"ן שהרי לדבריו שמחייב משום מחוסר זמן בין בפנים ובין בחוץ היה צריך לחייב גם בשעת היתר הבמות על מחוסר זמן של פסח. ובהכרח הכוונה ללאו של שחוט חוץ וכתב נחמן בר יצחק.

86. בשפת אמת תמה הרי באופן זה הוא מחוסר

חיובו רק משום מחוסר זמן, ותוס' ביארו [בד"ה רב] שרנב"י הקשה איך יתכן לחדש חיוב מחוסר זמן בחוץ והרי גלגל נחשב פנים, [ונכתבו שאין ללמוד ק"ו מפנים לבחוץ, שהרי אין מזהירין מן הדין], ונמצא שגם לדבריהם הנידון רק על חיוב מצד מחוסר זמן.

ולכאורה תמוה שהרי הנידון במשנה הוא אם בהקרבנו מחוסר זמן בחוץ יש חיוב לאו משום הקרבה בחוץ, ולא משום מחוסר זמן. ולכאורה לא שייך כלל חיוב מחוסר זמן בחוץ, שהרי אינו מקריב קרבן כדינו ואינו צריך לעשות בו כל דינו, [וכן תמוה הק"ו של תוס', כי אדרבא מסתבר יותר לחייב בפנים משום שרק שם צריך לעשות הקרבן כדינו].

ובדעת רש"י יתכן לבאר בדוחק שהלאו "לא תעשו"ן נאמר גם בבמה גדולה וגם בקטנה, וכמבואר לעיל שאינו לאו בפני עצמו אלא מלמד על לאו אחר שקיים גם בבמה, והיינו שבבמה גדולה הוא מלמד על איסור מחוסר זמן ובקטנה בחוץ על איסור חוץ, ורבי שמעון למד במשנה לאיסור חוץ במחוסר זמן מבמה קטנה. אך מדברי תוס' שלמדו ק"ו מפנים לחוץ משמע כי ב"לא תעשו"ן התחדש לאו חדש שכל מחוסר

להקריב עליהם קרבנות נדר או נדבה, אבל הפסח שהוא חובה אינו קרב אלא בבמת ציבור, [פסח נחשב לקרבן ציבור כי כל ישראל מקריבין אותו יחד, ולפיכך הוא קרב בבמת ציבור ושונה הוא מחובות יחיד שאין קרבין כלל בשעת היתר הבמות].

ונאמר בשעת היתר הבמות "לא תוכל לזבוח" ללמד שאין להקריב קרבן פסח וכל קרבן חובה⁽⁸⁷⁾ בבמת יחיד [אבל כרת אין בו

כי שעת היתר במות הוא], ופסח זה אינו מחוסר זמן שהרי כשר הוא עתה להקריבו בבמת ציבור, ואין רבי שמעון יכול ללמוד מכאן שבכל מחוסר זמן בחוץ עובר בלאו.

ותמהינן: **והא ברייתא "בשעת איסור הבמות" קאמר?**

ומתרצינן: כוונת הברייתא לשעה שיש בה **איסור במה לו לקרבן פסח** שאסור להקריבו

זמן לכו ביום, ואפילו אם רבי שמעון סובר שיש מחוסר זמן לכו ביום, עדיין אינו יכול ללמוד ממנו למחוסר זמן גמור, ושמא אינו עובר עליו בחוץ בלאו. וראה קרן אורה שחילק בין מחוסר זמן שהקרבן ראוי והחסרון רק בזמן, כגון בלילה, לבין פסח לפני חצות שאינו קרבן ראוי לזמן זה.

אמנם יתכן כי בכך גופא נחלקו רבנן על רבי שמעון וסברו כי רק מחוסר זמן לכו ביום חייב בחוץ בלאו, אך לא מחוסר זמן גמור, ולכן לא נזכר במשנה אופן זה של קרבן פסח קודם חצות, כי בכך לא נחלקו רבנן.

וכן משמע בפסחים [צא, א] שנחלקו רבי שמעון ורבי יהודה בשוחט פסח בחוץ קודם חצות אם חייב מלקות, ודנה הגמרא מנין למד רבי יהודה לפוטרו, ובקרן אורה [קיב, ב] והרש"ש [בפסחים שם] תמהו שהרי מקורו כרבנן בסוגיין שלא למדו כר"ש לחייב במחוסר זמן בחוץ, אך לפי המבואר בפסח לא נחלקו עמו כי הוא מחוסר זמן לכו ביום. וראה עוד בע"א.

שנקט כי דוקא בפסח צריך פסוק מיוחד כי פסח מצרים הוקרב בבמה אף שהיה חובה.

ויש שביארו כי צריך פסוק מיוחד לאסור קרבן פסח בבמה קטנה אף שהוא קרבן חובה שאינו בא אלא בבמה גדולה משום שאין בו ריח ניחוח, ורק קרבנות שיש בהם ריח ניחוח אין קרבין בבמה קטנה, ולכן הוצרך הפסוק לומר כי אף שאין בו ריח ניחוח ואינו מחסר ריח ניחוח מהקרבן, בכל זאת אינו קרב בבמה קטנה. וראה מה שהובא בהערה בסוף המשנה בשם הנצי"ב.

אולם יתכן שרש"י והרמב"ם נחלקו בעצם האיסור להקריב קרבן פסח בבמת יחיד, אם הוא מצד הקרבה בחוץ, ודין זה שייך בכל קרבנות חובה, שנאמר בהם ישרות תקריבו ולא חובה, אך הרמב"ם סבר שהוא איסור שהתחדש בקרבן פסח שלא להקריבו בבמה קטנה, ולא משום הקרבה בחוץ שאין הקרבה בחוץ בשעת היתר הבמות.

ובמאירי פסחים [צא, א] כתב שהשוחט פסח אחר חצות בבמת יחיד חייב כרת, ומשמע שהלאו מגלה כי דינו כשחוטי חוץ לכל דבר [ומוסיף על דעת הרמב"ם שנקט שיש בו רק לאו של שחוטי חוץ]. אך בחינוך [תפז] כתב שכזה "ז חוץ מלאו וכרת לוקה בו סג משום לאו זה, ומשמע שהוא לאו נוסף על שחוטי חוץ, וכן משמע בירושלמי [מגילה פ"א הי"א] שחייב

87. רש"י פירש שהפסוק מלמד שיש לאו בכל קרבנות חובה שלא יקריבין בבמה קטנה. ובכללן קרבן פסח. אך הרמב"ם [פ"א מקר"פ ה"ג] נקט שהלאו נאמר דוקא על קרבן פסח בבמה, ויתכן

בבמת יחיד⁽⁸⁸⁾ אבל היא שעת היתר במה לחבירו לקרבנות עולה ושלמים של נדר ונדבה שמותר להקריבם בבמת יחיד בשעת היתר במות.

ולפי זה ביאור הסיפא בברייתא "יכול אף בשעת היתר הבמות כן" כך פירושו: יכול שיאסר להקריב הפסח קודם חצות בבמת יחיד שאז הוא קרב שלמים שהרי פסח שלא בזמנו שלמים הוא ושלמים מותרים בבמת יחיד תלמוד לומר "באחד שעריך" לא אמרתי לך אלא בשעה שכל ישראל נכנסין בשער אחד דהיינו, אחר חצות שבאים כולם לבמת ציבור להקריב פסחיהם⁽⁸⁹⁾.

שנינו במשנה: איזהו מחובר זמן בבעליו? הזב והזבה והיולדת והמצורע שהקריבו חטאת ואשם בחוץ.

והוינן בה: וכי הני זב וזבה ויולדת בני אשמות זינחה? ולמה שנינו שהקריבו "אשם" בחוץ [למקשן לא היתה הגירסא "ומצורע"].

ומתריצין: אמר זעירא: תני במשנה "מצורע" בהדייהו! ומצורע מביא אשם.

עוד שנינו בהמשך המשנה: עולותיהן ושלמיהן בחוץ.

והוינן בה: וכי הני בני שלמים זינחה? שהרי אף מצורע אין בו שלמים.

ומתריצין: אמר רב ששת: תני במשנה גם "נזיר" והוא חייב להביא שלמים.

ומסקינן: דזעירי היינו תוספת "מצורע" שהוסיף זעירא קבעה תנאי במשנה ושנו בה גם "ומצורע"⁽⁹⁰⁾, אך דרב ששת דהיינו, תוספת "נזיר" לא קבעה תנאי בתוך המשנה, אלא אנו מתריצין כן בגמרא ככל "חסורי מחסרא" שנאמר בש"ס.

אמר רבי חלקיה בר טובי: מה ששנינו במשנה שהזב והזבה שהקריבו אשם בחוץ קודם שהגיע הזמן, שהבעלים חייבין

עצם השחיטה ולא על מה שגורם שלא יביאנו בפנים, וכנ"ל נמצא שדינו תלוי כפי גמר הקרבן לשלמים, ופטור עליו בבמת יחיד.

ובקרן אורה [ק"ז, ב] הוכיח מדברי רש"י שפסח קודם חצות נחשב דבר הנידר ונידב ולכן הוא כשר בכמה קטנה. והקשה על כך מתמורה [יד, ב] שאמרו ששלמי פסח אינם דבר הנידר ע"ש.

90. רש"י במשנה כתב שלא גורסים בה "ומצורע" וביאר התו"ט שהגמ' לא גרסה כן במשנה, אך מזעירי ואילן גרסו כן. ובטהרת הקודש כתב שכוונת רש"י ליישב קושיית תוס' כאן [ד"ה דזעירי] שלא גרסו "מצורעת" כמו

אפילו כששחטו שלא לשמו, ואילו חיובו מצד שחוטי חוץ הרי הוא פסול ופטור בחוץ, ובהכרח שהוא לאו בפני עצמו, וכבר האריכו בזה האחרונים.

88. במקור ברוך [ח"ב, יח] דן אם הפסח עצמו נפסל בהקרבנו בכמה קטנה, ודינו כקרבן שנשחט חוץ למקומו, או שרק עובר איסור, אך אינו פסול בעצם הקרבן כי אין בו איסור חוץ בשעת היתר הבמות.

89. כך פירש"י, וצריך להוסיף כי אע"פ שבתחילת השחיטה הוא עדיין פסח, כיון שעושה על דעת שיהיה שלמים והאיסור הוא על

שהוא ראוי להקרבה במחשבת **שלא לשמו בפנים!**

והיינו דוקא באשם, שהוא כשר שלא לשמו, אלא שלא עלה לבעלים לשם חובה. אך בחטאת שנפסלת במחשבת שלא לשמה, פטור עליה אפילו אם שחטה שלא לשמה בחוץ, ולכן לא דן עליה רבי חלקיה⁽⁹³⁾.

והוינן בה: **אי הכי**, באופן ששחט האשם בחוץ **לשמו נמי נחייב? הואיל וראוי הוא להקרבה על ידי שישחטנו במחשבת שלא לשמו בפנים.**

להביאם, הרי אלו פטורין מכרת ולא [לרבנן, ולרבי שמעון חייבין בלאו] הואיל ואינם ראויין לבא לפתח אהל מועד, **לא שנו כן אלא** באופן ששחט האשם בחוץ **לשמו**, לשם אשם [והוא הדין ששחטן בסתם, שדינו כשוחט לשמו], משום שקרבן אשם שלהם אינו ראוי עדיין להקרבה בפנים. **אבל** אם שחט את האשם בחוץ **שלא לשמו**, אלא לשם קרבן אחר, כגון לשם עולה, **חייב** משום שחוטי חוץ,⁽⁹¹⁾ **הואיל וראוי להתקבל בשם הזה בפנים.**⁽⁹²⁾ ומאידך, אין שינוי שמו של הקרבן מאשם לעולה פוסל אותו, ונמצא

”זבה” כי לא גרסו ומצורע. עיי”ש.

91. **במקדש דוד** (כו, ו) דייק מכאן כי גם השוחט בחוץ באופן שיש איסור לשחוט באופן זה בפנים, חייב על כך משום שחוטי חוץ, ונחשב ראוי לפנים כי אינו נפסל בכך, ואמנם דין זה מוכח מכל הפסולין שחייב עליהם משום שאם עלו לא ירדו אף שיש איסור להעלותן.

92. **בקרן אורה** תמה הרי אין שם האשם משתנה, וגם אחר שהקריבו שלא לשמה הכשרו בתורת אשם, ולמה יתחייב על מחוסר זמן שלא לשמו יותר מלשמו. וסבר שאין דין “מותר אשם” אלא אחר זמנו ולא קודם.

וביאר שפסול “מחוסר זמן” חל רק בקרבן הקרב כמצותו, ועולה לחובת הבעלים, אך “שלא לשמו” אפילו בזמנו אינו עולה לבעלים לשם חובה, אלא לנדבה, ולפיכך בין בזמנו ובין שלא בזמנו הוא כשר בתורת נדבה, וכבר הבאנו בתחילת המסכת **שבאבי עזרי** [פ”י ממעה”ק ה”ז] כתב שמחשבת שלא לשמה עוקרת את שם הקרבן, ונחשב כנדבה [בשם הקרבן שחשב עליו] והתחדש בו דין הקרבה מחודש בתורת

קרבן נדבה ולגבי קרבן נדבה אין הבעלים מחוסר זמן. [אלא שצריך לעקרו לנדבה, ולכן כשהקריבו לשמו בחוץ פטור].

אולם החזו”א נקט שאשם מחוסר זמן שהביאו שלא לשמו קרב לשם עולה וגם קודם זמנו נחשב מותר אשם שאינו קרב בתורת אשם. ולכן הוא חייב עליו בחוץ כי הוא כשר בפנים בתורת עולה, אך כיון שדחייתו ועקירתו באין כאחד צריך שיעקרנו בפירוש ויקרבנו שלא לשמו, ובהמשך הסוגיא יובאו ראיות לשני הביאורים.

ונפקא מינה בין הביאורים, א. להחזו”א הקרבן קרב כליל כעולה, ונעשה גם קרבן ציבור ככל מותר, ואילו לקר”א הוא קרב כדיני אשם והוא קרבן יחיד. ב. להחזו”א צריך לעוקרו בשינוי קודש, וכדיני אשם שנעקר דוקא לעולה, אך להקר”א די בעקירה בשינוי בעלים כדי שיקרב בתורת נדבה ולא יהיה בו פסול מחוסר זמן.

93. כך פירש”י, וכן משמע להלן [קטו, א] שחטאת מחוסר זמן אינה ראויה לאהל מועד ופטור עליה בחוץ. והקרן אורה כתב שגם

למה ששנינו "כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים" כי זה דוקא בקרבנות שכשרים להקריב לשמו, אבל לא מצינו שיהיה שלא לשמו עדיף מלשמו⁽⁹⁵⁾.

ומתריצין: וכי לא מצינו כן?! והרי קרבן קטו-א פפה בשאר ימות השנה דאינו כשר אם הקריבו לשמו, כי כל השנה אינה זמנו, וכשר אם הקריבו שלא לשמו⁽⁹⁶⁾.

ומתריצין: מחוסר עקירה הוא! וכל עוד שלא עקרו משמו על ידי מחשבת שלא לשמו אינו בגדר ראוי להקרבה, כי סתם אשם אינו עומד לכך להיעקר משמו.

מתקיף לה רב הונא: וכי יש לך דבר שאינו כשר אם שחטו לשמו, כגון אשם זה שמחוסר זמן הוא ופסול להקרבה, וכשר על ידי ששחטו שלא לשמו?⁽⁹⁴⁾ ואינו דומה

כי קודם זמנו אינו נעשה מותר או שגם מותר שקרב עולה הכשרו בתורת אשם [ראה לעיל ה ע"ב] ודינו כאשם לשמו שנפסל במחוסר זמן.

95. יש לדון בסברת רב הונא, אם כיון שפסול לשמו הרי אין בו דין לשמו כלל ולא שייכת בו מחשבת שלא לשמו, [ולכן אי אפשר לעקור שם אשם במחשבת שלא לשמו, כי אינה נתפסת בו] או כיון שפסול לשמו ואין בו דין הקרבה, הרי לא אי אפשר להכשירו שלא לשמו, כי כל הכשרו תלוי בדין הקרבן כשמקריבו לשמו. [אך באשם שאפשר להקריבו נדבה, נתפסת בו מחשבת שלא לשמו].

ולדעת הגר"ז [פ"ד ממעה"ק] שמחשבת שלא לשמה אינה מפיקעה סתמא לשמה מהקרבן, אלא פוסלתו, כי עצם הקרבן עומד לשמה, ואילו באמת תעקר ממנו הסתמא לשמה יפסל הקרבן מפני חסרון לשמה, הרי נמצא שפסול מחוסר זמן גורם שלא יעמוד הקרבן להקרבה [כמש"כ המנחת חנוך רפט לגבי בעל מום] וזו טענת רב הונא, כי אם כשקרב לשמו פסול נמצא שאינו עומד להקרבה, ופשיטא שאם הקריבו שלא לשמו פסול מצד חסרון לשמה, אף שבאופן זה אין פסול של מחוסר זמן.

96. החזו"א הוכיח מכאן כביאורו שאשם שלא לשמו קרב בתורת עולה כמותר אשם, שהרי ודאי ידע רב חלקיה שפסח שלא בזמנו הוא

בחטאת מצינו אופן שתהא כשרה במחוסר זמן בפנים, והוא בשוחט לשם חולין [לדעת הרמב"ם פט"ו מפסוהמ"ק ה"ד שהיא כשרה ואינה מרצה] או בשחטה לשם מי שאינו מחויב כפרה כמותו. [וכוונת הגמרא שרוב "שלא לשמה" בחטאת פסול].

ולביאור החזו"א לא שייך כלל עקירה בחטאת שאין מותרה נעשית עולה, ו"לשם חולין" אינה עקירה כלל.

ובאבי עזרי [פ"ח ממעה"ק ה"ט] כתב כי לדרכו באשם העקירה גורמת שיתחדש בו דין קרבן נדבה ובה אין פסול מחוסר זמן, אך בחטאת שאינה נעשית נדבה, אלא ש"לשם חולין" אינו פוסלה לגמרי, הרי היא נשאר בדין קרבן חובה ומחוסר זמן פוסל בה. וכן מוכח מסברא, שהרי חטאת ששחטה שלא לשמה אם עלתה לא תרד, ואילו היתה נעשית נדבה היה חייב עליה בחוץ, כי מתקבלת בפנים, ובהכרח שגם שלא לשמה אינה נעקרת, וחטאת חובה מחוסר זמן עם עלתה תרד.

94. לביאור הקרבן אורה ואבי עזרי בדברי רב חלקיה, צריך לומר שרב הונא סבר כי במחשבת שלא לשמו אין שם הקרבן נעקר ונעשה לקרבן נדבה מחודש, אלא שהיא הקרבת חובה עם פסול, וכיון שהוא מחוסר זמן יפסל לגמרי ולא יתחייב עליו בחוץ.

ולביאור החזו"א צריך לומר שרב הונא סבר